

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 16860
Tarih : 15.02.2022

Sayı : 16860
Tarih : 15.02.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Bilindiği üzere patronaj ve/veya kayırma temelli politikalar Türkiye'nin siyasetini belirleyen en ciddi sorunlardan biri olarak öteden beri var olagelmıştır. Aynı şekilde rant ve kayırma ekonomisi de hem siyasi iktidarların hem de bu iktidarlara organik bir şekilde bağlı olan özel şirketlerin yaşamsal devamlılığı için her zaman kritik bir öneme sahip olmuştur. İktidar 20 yıldır rant yaratım ve dağıtım mekanizmalarını özenle kurmuş, ihaleler, teşvikler ve özelleştirmeler ile bu mekanizmayı toplumun her alanında bir yandaş tekeli kurarak somutlaştırmıştır. 2022 yılının ilk gününden itibaren elektrik faturalarına yansıdığı şekilde enerji sektöründe yapılan fahiş zamlar iktidar ile kayırma ekonomisi ilişkisini tekrar ortaya çıkarmıştır. Ayrıca enerji şirketlerinin sahibi olanlar aynı zamanda medyayı da yönetmektedirler. Enerji üretim ve dağıtım şirketleri özelinde bu kayırma ekonomisi mekanizması içerisindeki hukuksuz hibelerin kamu zararına yol açması, denge-denetleme mekanizmalarını çarpıtması ve toplumsal düzenin işleyişini belirli bir zümre lehine manipüle etmesinin yarattığı sorunların araştırılması ve ivedi bir biçimde çözüm yollarının saptanması amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Meral Danış BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

AKP, 20 yıllık iktidarı döneminde hemen her alanda toplam 62.7 milyar dolarlık özelleştirme gerçekleştirmiştir. Bu miktar Türkiye'nin kuruluşundan 2002 yılına kadar yapılan toplam özelleştirme miktarından fazladır. Özelleştirilen kamu kurum ve kuruluşları içerisinde ise başta enerji olmak üzere; gıda, iletişim, ulaşım gibi toplumun temel ihtiyaçlarını karşılayan kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Özelleştirme politikaları kamu aracılığıyla söz konusu alanlarda üretim gerçekleştiren neredeyse hiçbir kurum kalmamıştır. Özelleştirme politikalarını ahbapçavuş aracı haline getiren iktidar böylece hemen her alanda bir yandaş tekeli kurmuştur. Bu sistemin en önemli örnekleri ise enerji sektörü ile yandaş medya arasındaki organik bağdır. AKP iktidarının yarattığı ekonomik sistemin üretim ve dağıtım mekanizmasının en önemli örneklerini somutlaştırmak gerekirse;

Çalık Holding; ATV ve Sabah Gazetesini bünyesinde bulunduran Turkuvaz Medya'nın sahibidir. Birçok termik santral kendilerine hibe edilmiştir. Bugün Kiler Holding ile beraber Aras EDAŞ şirketinin Erzurum, Ağrı, Kars, Erzincan, Iğdır, Ardahan, Bayburt illerine elektrik dağıtımını gerçekleştirmektedir.

Kiler Holding; AKP Bitlis Milletvekili Vahit Kiler'in sahibi olduğu şirket yukarıda belirtildiği gibi Aras EDAŞ elektrik dağıtımında Çalık Holding ile ortaktır.

Cengiz Holding, Limak Holding, Kalyon İnşaat; Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş., CK Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş., Çamlıbel Elektrik Dağıtım A.Ş., Meram Elektrik Dağıtım A.Ş., Uludağ EDAŞ şirketleri adı altında Türkiye'nin elektrik abonelerinin yarısından fazlasına dağıtım yapan şirketlerdir. Dünya Bankası raporlarına göre dünya genelinde en fazla kamu ihalesi alan ilk 5 şirket arasında bulunmaktadır.

Ciner Holding; Show TV, Habertürk, BlombergHT gibi televizyon kanallarının sahibidir. Medya işleri dışında yoğunlaştığı sektörler madencilik, enerji ve taşımacılıktır. Holding Türkiye'nin işletme hakkı özelleştirilen ilk termik santrali olan Çayırhan Termik Santrali'nin sahibidir. Aynı zamanda elektrik enerjisinin toptan satışının da içinde olan holdingin bünyesinde Silopi Termik Santrali de bulunmaktadır.

Doğuş Holding; NTV ve Star TV gibi televizyon kanallarının sahibidir. İnşaat ve enerji sektöründe çalışmaktadır. Bünyesinde Doğuş Enerji ve Doğuş İnşaat gibi şirketleri de barındırmaktadır. Ortaklık ağları Türkiye'deki medya sahipliğine ışık tutmaktadır. Örneğin, Doğuş İnşaat Taksim-4. Levent Metro İnşaatı ihalesi üzerinden Cengiz İnşaat ve Albayrak İnşaat'la ortaktır. Albayrak İnşaat ise aynı zamanda Yeni Şafak'ın sahibidir. Kadıköy-Kartal metro inşaatı üzerinden Makyol ve Astaldi ile ortaktır. Makyol İnşaat ise 3. Havalimanı ihalesini kazanan 5 firmadan biridir. Bomonti Bira Fabrikası Dönüşümü ihalesi üzerinden IC İçtaş Holding ile ortaktır. IC İçtaş ise 3'üncü Köprü ve Zafer Havalimanı'nın işletmecisi konumundadır. Aynı zamanda Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin sahibidir.

Demirören Holding; Kanal D, CNN Türk, Hürriyet medya grubunun sahibidir. İktidar eliyle Ziraat Bankası'ndan verilen kredi ile yandaş medya tekeli haline getirilmiştir. Sanayi, enerji, turizm, gayrimenkul gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Ayrıca Milli Piyango ihalesi de kendilerine verilmiştir.

Görüldüğü üzere AKP iktidarının yaratmış olduğu ekonomi mekanizması Türkiye'yi her yönden kuşatmakta, yurttaşlar aleyhine hayata geçirilen politikaların sürdürülmesi gayesini kesintisiz bir şekilde yerine getirmektedir. Türkiye'nin içerisinde olduğu derin ekonomik kriz şartlarında enerji kalemlerine yapılan fahiş zamlar yukarıda bahsedilen yandaş şirketlerin karlarını arttırmakta, bizzat iktidar eliyle kamu bankalarından verilen kredi borçlarının hızlı bir şekilde kapanması sağlanmaktadır. Türkiye halkları ise yaratılan bu ekonomi düzeninde faturalarını ödeyememektedir.

Bu nedenle başta enerji üretim ve dağıtım ile medya alanında olmak üzere her alanda iktidar eliyle yaratılan ekonomi mekanizmasının tekelleşmesi, kamu zararına yol açması, denge-denetleme mekanizmalarını çarpıtması ve toplumsal düzenin işleyişini belirli bir zümre lehine manipüle etmesinin yarattığı sorunların araştırılması ve ivedi bir biçimde çözüm yollarının saptanması TBMM'nin birincil ve asli görevidir.